

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 10343/07

בפני: כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופטת ע' ארבל
כבוד השופט נ' הנדל

העותרים: 1. הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ
2. גידי וייץ
3. נטע שושני

נגד

המשיבים: 1. ועדת השרים לענין רשות העיון בחומר ארכיוני
2. ד"ר יהושע פרוינדליך, גנזך המדינה
3. משרד הבטחון
4. מיכל צור - הממונה על ארכיון צה"ל ומערכת
הבטחון

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה: י"ט באייר התש"ע (3.5.10)

בשם העותרים: עו"ד מיבי מוזר

בשם המשיבים: עו"ד גלעד שירמן

פסק-דין

המשנה לנשיאה א' ריבלין:

1. העותרים, הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ, מר גידי וייץ, כתב בעיתון ה"ארץ" והגב' נטע שושני, סטודנטית באקדמיה לאמנות ועיצוב "בצלאל" בירושלים, מבקשים להורות למשיבים ליתן טעם מדוע לא יחשפו מסמכים הנוגעים לאירועים שהתרחשו בכפר דיר-יאסין בשנת 1948. מסמכים אלה מצויים, על-פי הנטען, בארכיון של המשיב 3 – משרד הבטחון – בגנזך המדינה, שבניהולו של המשיב 2. ועדת השרים לענין רשות העיון בחומר ארכיוני מסווג – המשיב 1 – מנעה בהחלטתה מן העותרים עיון בדוחו"ת מסויימים ובצילומים מסויימים הקשורים באותם מאורעות.

עמדת המשיבים היא כי לא נפל פגם בהחלטת ועדת השרים לענין רשות העיון בחומר ארכיוני מסווג (להלן: הוועדה), וזאת בשל החשש לפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל, וחשש לפגיעה ביחסים עם המיעוט הערבי במדינת ישראל.

2. החומר הארכיוני המבוקש – המופקד בגנזך המדינה – נוצר בשנת 1948 והוא כולל, בין השאר, דוחו"ת, קבוצת תעודות ממקורות ההגנה וקבוצה של צילומים. בהתאם לתקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנזך), התשכ"ו-1966, העיון בחומר ארכיוני, בענייני חוץ ובטחון, שנוצר בשנת 1948 מוגבל לתקופה של 50 שנים. תקופה זו הסתיימה בשנת 1998.

ביום 9.9.2007, אישרה ועדת השרים – כי חומר ארכיוני מסויים הקשור בעניין דיר-יאסין, והכולל שלושה דוחו"ת, תיעוד מסויים וקבוצת תצלומים – יבואו בגדר חומר סודי האסור בעיון, לתקופה של חמש שנים נוספות. אישור זה ניתן, בדיעבד, שכן בעת שניתן חלפו מספר שנים מן המועד בו נסתיימה הגבלת 50 השנים. הוועדה שמעה – טרם שקיבלה החלטתה – את גנז המדינה, נציג ארכיון צה"ל, נציגת משרד המשפטים ונציג משרד החוץ. "הבעיות הכרוכות ביחסי החוץ של ישראל הקשורות לאירועים שהתרחשו בשנת 1948" – כך ציינה הוועדה – "לא נפתרו והעימות לע הגיע עדיין לסיומו". לפיכך, השתכנעה הוועדה כי חשיפת התיעוד והצילומים עלולה לפגוע ביחסי החוץ של ישראל, במיוחד לנוכח המשא ומתן המתנהל עם הפלשתינאים. במיוחד חוששת הוועדה מן האפקט החזותי החמור, אשר עלול, לדעתה, לפגוע ביחסי החוץ של המדינה. אפקט זה מצוי בתצלומים מסויימים המצויים בגנזך המדינה.

3. עיינו, בהסכמת הצדדים, בחומר שאותו מבקשים המשיבים לחסות ועל פניו יש בו אכן כדי להמחיש את החששות שהצביעה עליהם ועדת השרים. השיקולים אותם הביאה הוועדה בחשבון החלטתה, מצויים, מטבע הדברים, בתחום מדיניות החוץ של המדינה ובתחום האינטרס הציבורי. כך, באשר לחשש מפני פגיעה ביחסי החוץ של המדינה וכך באשר לצורך להבטיח את המשך המשא ומתן עם הפלשתינאים. שיקולים מן הסוג הזה מצויים בליבת שיקול הדעת של הרשות המבצעת וברגיל אין בתי המשפט ממירים אותו בשיקול דעתם הם, ובלבד שנשתכנעו בכנות השיקולים ובזיקתם להחלטה שנתבססה עליהם.

כך באשר לתיעוד ולתצלומים – בכלל. בכל הנוגע לבקשה לחשיפת התצלומים בפרט, מביעים המשיבים גם חשש מפני פגיעה בכבוד המת והם מזכירים כי מן הטעם

האמור אין ארכיון צה"ל נוהג לחשוף תמונות קשות של חללים גם בהקשרים אחרים. בכל אלה לא מצאנו עילה להתערב בעת הזו.

4. וחשוב לא פחות: הדרך לקיום דיון ציבורי בפרשת דיר-יאסין, לא נחסמה עם החלטת ועדת השרים. גם לא קודם לכן. דיון ציבורי בעניין זה מתקיים מזה שנים – וטוב שכך. פובליציסטים רבים עשו שימוש בעובדות שנקשרו באירועים האלה לאורך זמן. חלקים מארכיון צה"ל, ובהם גם מידע הנוגע לפרשת דיר-יאסין, הועמדו זה מכבר לעיון הציבור והעותרים עצמם מצביעים על פרסומים מתחרים ורבים באשר לאותם מאורעות. עם זאת, מצאנו כי העותרים מצביעים על ליקויים מצערים בדרך קבלת ההחלטות.

5. החלטת ועדת השרים האריכה את החסיון למשך חמש שנים, שתחילתן בשנת 2007. המשיבים מסבירים כי מועד הסרת החסיון נבדק בפועל רק משבאה פניה לעיון בחומר מסויים, וזאת בשל ריבוי החומר המסווג. הקושי, במקרה זה, הוא בכך שגם משנתכנסה, בדיעבד, לא הקפידה הוועדה עם הצורך לשיתוף מלא של כל חברה במהלך קבלת ההחלטה. אחד משלושת השרים חברי הוועדה, שר הרווחה, לא היה נוכח בעת שהוועדה התכנסה, דנה בבקשה והגיעה לכלל החלטה. הוא מסר מראש הודעה כתובה על דרך הצבעתו וקולו נספר במהלך ישיבת הוועדה. אכן, שני חברי הוועדה שנכחו בישיבה הצביעו ותמכו בה עד שנמצא ממילא רוב להחלטה, אך יש טעם לפגם בבחירתו של החבר הנוסף לגבש את דעתו עוד קודם לדיון בוועדה וטרם ששמע את נימוקי הבקשה להאריך את תקופת החסיון. בהחלטות מן הסוג הזה יש תועלת וחשיבות בהשתתפות בדיון, בשמיעת העמדות השונות ובגיבוש עמדה מושכלת. לצורך כך אין קושי לקבוע מועד להתכנסות הוועדה ביום בו ניתן לכנס שלושה שרים כאחד. בהתחשב בכך שתקופת החסיון הנוספת חלפה בחלקה הגדול, ובהתחשב בחשיבות ההקפדה על נוכחות מלאה וקבלת החלטה מושכל, יש טעם היום להתכנסות מוקדמת של הוועדה. אשר לעצם ההחלט, כאמור, לא מצאנו, בשלב זה, עילה להתערב בה.

כיוון שכך, נדחית העתירה. אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"א בסיוון התש"ע (24.5.2010).

